

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø

KAMPEN SKOLE
En eventyrlig tid

Innhold:

Trivselsfremmende tiltak
Retten til et godt og trygt skolemiljø
Tiltak ved krenkelser og mobbing
Aktivitetsplan
Mobbing

2022-23

Side	Innhold
4	Trivselsfremmende tiltak
4	Visjon - stavangerskolen
4	Visjon - Kampen skole
5	Kampen skoles kulturdokument: Elevsyn, lærerrolle og voksenrollen
5	Elevsyn
5	Lærerrollen
5	Voksenrollen
6	Kampen skole - En RESPEKT skole
6	RESPEKT standard
7	smART
7	Regler og rutiner
8	Sosial kompetanse- ønsket standard
8	Sosiale ferdigheter - standard
9	Trivselsfremmende tiltak - Skolenivå
13	Trivselsfremmende aktiviteter - Årshjul
16	Retten til et trygt og godt skolemiljø
16	Kap. 9A i Opplæringsloven - Retten til et trygt og godt skolemiljø
16	Nulltoleranse mot krenkelser og mobbing
17	Retten til et godt skolemiljø - Lover, regler, rutiner og planer
19	Skolens praksis ved brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø
19	Plikten til å melde fra om brudd på retten til et godt skolemiljø
19	Hvordan melde fra om brudd på retten til et godt skolemiljø?
19	Tiltak/arenaer hvor krenkelser, trakassering, vold, diskriminering og mobbing kan avdekkes
20	Skolens plikt til å følge opp meldinger om brudd på retten til et godt skolemiljø
20	Skolens rutiner ved brudd på retten til et godt skolemiljø

21	Brudd på elevenes rett til et god skolemiljø - Meldes i Si ifra
21	Brudd på elevenes rett til et god skolemiljø - Aktivitetsplan
25	Mobbing
25	Hva er mobbing
25	Mobbing - Faresignaler/ kjennetegn hos barn som blir utsatt for krenkelser
25	Mobbing - Kjennetegn og årsaker

VEDLEGG	
28	Manual til bruk i saker om krenkelser og mobbing
28	Samtale med "offer", 1.1
29	Samtale med "krenker/krenkere", 1.2
30	Gruppesamtale, 1.3
31	Samtale med foresatte til "offer", 1.4
32	Samtale med foresatte til "krenker/krenkere", 1.5
33	Sanksjoner dersom samtalemodellen ikke lykkes, 1.6
34	Støtte til offeret, 1.7
35	Støtte til krenker/krenkere, 1.8

Trivselsfremmende tiltak og aktiviteter

	<h2>Visjon for stavangerskolen</h2> <p>“ I stavangerskolen er elevene engasjerte og strekker seg mot nye faglige og sosiale mål. Elevene skal lære å ta vare på seg selv, respektere andre, delta og virke i framtidig samfunns- og arbeidsliv”</p>
---	---

Visjon for Kampen skole - “En eventyrlig tid”	
<ul style="list-style-type: none">• Kampen skole har en visjon som støtter opp om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø 	<ul style="list-style-type: none">• En visjon er en ledestjerne alle skal strekke seg etter. Den tilhører elever, foreldre og ansatte• Skolens visjonen har tre fokusområdet som bidrar til å skape en “eventyrlig tid”
	Aktiv <ul style="list-style-type: none">• Sunn tanke og kropp
	Nysgjerrig <ul style="list-style-type: none">• Finne ut om det som er rundt oss
	Inkluderende <ul style="list-style-type: none">• Alle skal ha noen å være sammen med på Kampen

Kampen skoles kulturdokument

- Skolens plattform, bestående av skolens elevsyn og beskrivelser av lærerrollen og voksenrollen bygger i likhet med visjonen opp om elevens rett til et godt skolemiljø.
- Plattformen består av:
 - Elevsyn
 - Lærerrollen
 - Voksenrollen

Elevsyn

Elevene:

- Blir møtt med respekt av trygge og tydelige voksne
- Møter voksne som har ambisjoner på deres vegne og som tilpasser opplæringen, faglig og sosialt
- Lærer best og utvikler seg når de er aktive, deltagende og opplever reell elevmedvirkning
- Får rom til å utvikle nysgjerrighet, kreativitet og selvstendighet i et utviklende læringsfellesskap
- Opplever positive, tilpassede læringsaktiviteter, individuelt og i gruppe

Lærerrollen

Lærere:

- Er tydelige klasseledere som legger vekt på å skape gode relasjoner
- Fremmer elevenes trivsel, læring og danning i lærende utviklingsfellesskap med fokus på tilpasset opplæring, aktiv elevmedvirkning og læringsfremmende tilbakemeldinger
- Legger vekt på å skape gode relasjoner til foresatte, møter dem med positive forventninger og samarbeider med dem om elevenes trivsel og læring
- Deltar aktivt i profesjonelle læringsfellesskap og tar i bruk ny kunnskap og varierte arbeidsmetoder for å fremme egen og elevs læring

Voksenrollen

Voksne i skole og SFO:

- Er trygge og tydelige i møte med elever
- Bidrar til elevs trivsel og setter raskt i verk tiltak dersom elevenes rett til et trygt og godt miljø blir brutt
- Er gode rollemodeller for elevene med hensyn til atferd, språkbruk, kleskode og ryddighet
- Bidrar til et godt arbeidsmiljø

- Viser hverandre respekt, er rause og aksepterer mangfold
- Holder seg orientert i saker, digitalt og på papir
- Fokuserer på løsninger, fremfor begrensninger
- Legger ting på riktig plass etter endt bruk
- Har mobiltelefoner med seg i klasserom med lyd på. Samtaler, personlige eller fortrolige, gjøres på et skjermet sted
- Medbringer egen drikke i lukket kopp/flaske i samvær med barn
- Holder tidsfrister, kommer presis på arbeid, undervisningstimer, vakt, møter og avtaler
- Har kultur for å minne hverandre på regler og rutiner når disse blir glemt

Kampen skole - En Respekt skole

Respekt er et skoleutviklingsprogram som er utviklet ved Læringsmiljøsentret ved Universitetet i Stavanger sammen med norske skoler.

Kampen skole har vært med i programmet siden skoleåret 2009/10.

Respektprogrammet har som mål å øke kvaliteten på elevenes læringsmiljø og redusere problematferd i klasserommet og i skolegården ved å ha fokus på:

- Tydelig klasseledelse
- Læringsmiljø
- Trivsel
- Relasjonsbygging lærer- elev og elev - elev

Skolens **Respektstandard** støtter opp om dette arbeidet ved å ha månedlig fokus på et av **Respektmålene**.

RESPEKT standard

- Jeg inkluderer andre
- Jeg snakker fint om andre og til andre, hvis ikke lar jeg være å si noe
- Jeg støtter og hjelper andre
- Jeg skal ikke utestenge, plage, erte eller mobbe andre og sier i fra til en voksen dersom andre gjør det
- Jeg bruker STOPP- regelen og sier i fra til en voksen dersom regelen ikke overholdes
- Jeg tar vare på egne, andres og skolens eiendeler, inne og ute

smART

smART er en styrkebasert tilnærming der et positivt menneskesyn står sentralt. For å kunne få ut det fulle potensialet i et barn, må vi identifisere og videre kunne gjøre bruk av styrkene til det enkelte barn.

Hvert trinn og SFO har laget en oversikt over smART arbeidet gjennom skoleåret

Regler og rutiner

For at alle skal få en god skolehverdag, er det viktig at:

- Vi retter oss etter beskjeder fra voksne.
- Vi viser respekt for hverandre, også på nett.
- Vi møter presis.
- Vi går rolig i ganger og trapper og gir plass til andre som vil forbi.
- Vi bruker lav stemme i skolebygget.
- Vi holder orden i garderoben vår. Yttertøy henges på knaggen og sko settes på plass under tøyet.
- Vi har med sunn skolemat og drikke.
- Vi bruker ikke banning eller andre stygge ord.

- Vi er ute i skolegården i friminuttene.
- Vi bruker fotballbingen, basketballbanen og fotballbanen etter oppsatt plan.
- Vi kan leke med ball mellom fotballbingen og sykkelstativene og under halvtakene fram til kl. 12.15.
- Vi kan kaste snøball mot sørveggen ved gymsalen.
- Mobiltelefon eller mobilklokke ligger avslått i sekken i skole- og SFO tiden. Blir mobiltelefon eller mobilklokke brukt uten tillatelse, inndras disse inntil skole- eller SFO dagen er over.
- Det er foresatte som vurderer når vi er klare til å sykle i trafikken og som sørger for at syklene våre er i forsvarlig stand. Skolen anbefaler at vi verken sykler eller bruker rullebrett før vi går på 5.trinn, mens sparkesykkel kan vi begynne å bruke fra 3.trinn. Alle må bruke hjelm. Sykkel, sparkesykkel og rullebrett parkeres i skolens sykkelstativ og på eget ansvar. Det er ikke tillatt å bruke sykkel, sparkesykkel eller rullebrett i skolegården i skole- og SFO tiden.

Sosial kompetanse - ønsket standard

- Alle elever har rett til et trygt og godt miljø, jmfør kap. 9A i Opplæringsloven.
- Graden av elevers sosiale kompetanse, kan påvirke elevers rett til et trygt og godt miljø, positivt og negativt
- Personalet på skolen og SFO har utarbeidet et sett med sosiale ferdigheter som elevene etterhvert skal innarbeide til egne ferdigheter gjennom hele skolehverdagen, ute og inne.
 - 1. Jeg følger beskjeder fra voksne**
 - Ser på den som snakker og hører etter
 - Tar fram nødvendig utstyr
 - Setter raskt i gang med arbeidsoppgavene
 - 2. Jeg viser god arbeidsinnsats**
 - Gjør sitt beste
 - Er engasjert
 - Holder seg til oppgaven og gjør en ting av gangen
 - 3. Jeg ber om hjelp på en hensiktsmessig måte**
 - Rekker opp hånden
 - Venter på tur
 - 4. Jeg kan samarbeide med alle**
 - Godtar voksnes valg av samarbeidspartnere uten protester
 - Verdsetter andres kunnskap og kompetanse
 - 5. Jeg tar gode valg for fellesskapet og meg selv**
 - Viser initiativ, faglig og sosialt
 - Bidrar til et godt miljø
 - 6. Jeg går godt overens med alle**
 - Er høflig og vennlig

- Tar andre med i lek/aktiviteter
- Roser og anerkjenner andre

7. Jeg respekterer og tolererer andre

- Aksepterer hverandres ulikheter
- Viser raushet og toleranse
- Uttrykker seg på en respektfull måte

8. Jeg følger regler i og utenfor klasserommet, også når andre oppmuntrer meg til å bryte dem

- Trinnets/ klassens regler
- Skolens regler og rutiner
- Respektstandard

9. Jeg løser konflikter på en hensiktsmessig måte og ber om hjelp om nødvendig

- Snakker rolig
- Godtar et unnskyld fra andre
- Kan gi beklagelser og inngå kompromisser

10. Jeg regulerer mine følelser på en hensiktsmessig måte

- Setter ord på egne følelser
- Viser følelser
- Forstår egne følelser
- Viser empati
- Er bevisst styrker og svakheter
- Takler motstand

Trivselsfremmende tiltak - Skolenivå

Aktiviteter	Beskrivelse av aktivitetene	Ansvar
RESPEKT - ved skolestart	<ul style="list-style-type: none"> • Rutiner knyttet til RESPEKT: <ul style="list-style-type: none"> ○ Lærer er på plass ved skolestart ○ Skape gode relasjoner (lærer- elev og elev- elev) ○ Ved gruppedanninger: Lærer velger alltid • Gjennomgang av skolens regler og skolens Respektstandard • Lage trinnregler (regler og rutiner i klasserommet). Disse kan endres ved behov. • Fastsette RESPEKT/SMART time 	Lærere/trinn
smART	<ul style="list-style-type: none"> • Hvert trinn lager en oversikt over hvilke smART aktiviteter som elevene vil møte i løpet av skoleåret 	Lærere/trinn

Ny elev?	<ul style="list-style-type: none"> • Gjør forberedelser i forkant • Tildel ny elev fadder/e • Invitere foresatte til en oppstartsamtale i løpet av de første 14 dagene 	Kontakt- lærere
Klasseledelse	<ul style="list-style-type: none"> • Lag en forutsigbar oversikt over skoledagen, bruk gjerne symboler helt opp til 7.trinn. • Ha faste plasser i rekke, samling og i klasserommet • Ha tydelige rutiner, regler og konsekvenser for trinnet. • Jobb med å få arbeidsro - helt til det er på plass • Lærer bestemmer gruppesammensetninger • Evaluer dagen/uka: Hva har vært kjekt? - Hva er du fornøyd med? 	Lærere
Relasjonsbygging - Lærer - elev - Elev - elev 	<p>Å skape gode relasjoner er de voksnes ansvar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Å bygge relasjoner til barn og mellom barn, er grunnleggende for læring, trivsel og utvikling • Voksne som klarer å bygge en god relasjon, gir grunnlag for trygghet, trivsel og motivasjon hos elevene • Å bygge positive relasjoner med barn, gjør at voksne og barn blir kjent med hverandre. På den måten har den voksne et bedre grunnlag til å vite noe om hva barnet trenger for å utvikle seg og trives <p>NB!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sørg for at alle har noen å være sammen med • Elever og lærere gjør hyggelige ting sammen • Krenkelser, erting, plaging og mobbing tas alvorlig og forsøkes løst så raskt som mulig • Ansatte på trinnet er samstemte og arbeider aktivt med konfliktløsning • Hold en god kontakt med foresatte • Foresatte kontaktes raskt dersom en elev ser ut til å mistrives, er blitt utsatt for krenkelser, trakassering, vold eller diskriminering og mobbing 	Ansatte
Friminutt/pauser og utelek 	<p>1.- 4.trinn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lag forslag til hva elevene kan gjøre i friminutt • Spør om alle har noe å finne på • Spør om alle har noen å være med (1.-3.trinn) • Spør etter pause om hva som har vært fint (1.-2. trinn). På andre trinn tas dette opp ved behov. Alle trinn: Tema oppe en gang. pr. mnd. <p>5.-7.trinn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ha tid til å vurdere og løse opp i konflikter 	Lærere

	NB! <ul style="list-style-type: none"> Lærere/ansatte skal alltid være tilstede i korridoren når elevene: <ul style="list-style-type: none"> Går ut til friminutt Kommer inn fra friminutt 	
Skolegården - ballaktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> Det er utarbeidet planer for bruk av skolegård, ballbaner. Disse ligger i classroom (kan endres) og henges opp på infotavler. 	Ledelse
Tilpasset opplæring	<ul style="list-style-type: none"> Tilpass arbeidsoppgaver og hjemmearbeid til den enkelte elev/grupper av elever 	Lærere
Ansvarsoppgaver på trinnet	<ul style="list-style-type: none"> Hente melk Dele ut bøker og annet materiell i klasserommet Holde orden i garderoben Bibliotekvakt (7.trinn) Melkevakt (6.trinn) 	Elever
SMART time 	<ul style="list-style-type: none"> Alle trinn skal ha SMART- Respekttime minst 2 ganger pr. måned: <ul style="list-style-type: none"> Elevrådsarbeid: <ul style="list-style-type: none"> Referat fra møter Forberedelser til nytt elevråd SMART: <ul style="list-style-type: none"> Egenskaper Sosiale ferdigheter: <ul style="list-style-type: none"> Drøfte aktuelle ferdigheter som trinnet har behov for å arbeide med Samspillsaktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> Spille spill, rollelek, samarbeidsøvelser/leker, sang m.m 	Kontaktlærer
KUL	<ul style="list-style-type: none"> I storefri lånes ut leker til skolens elever 	Elever, 4. og 6.trinn og avd.leder 2
Elevråd	<ul style="list-style-type: none"> Hver klasse på 2.-7.trinn velger en elev som skal representere klassen i skolens elevråd Målsetting: Arbeide for et godt skolemiljø Møtefrekvens: Ca. 1 gang pr. måned 	Kontaktlærer for elevrådet
Skolemiljøutvalg	<ul style="list-style-type: none"> Skolemiljøutvalget består av elever, foreldre og representanter fra skolen Skolemiljøutvalget skal påse at elevenes skolemiljø er trygt og godt og evt. komme med forslag til forbedringer Møtefrekvens: 2 ganger i året 	Rektor

Foreldremøter	<ul style="list-style-type: none"> • Det avholdes to foreldremøter i året, høst og vår. På høstens foreldremøte skal foresatte få informasjon om elevenes rett til et godt skolemiljø og hva trinnet gjør for å bidra til det gode skolemiljøet • Annethvert år (vår) arrangerer hjem-skolekomiteen en temakveld <ul style="list-style-type: none"> ○ Etter temaforedraget møtes foresatte og lærere på trinn/klassenivå 	Lærere og foresatte FAU og ledelse
Fadderordning 	<ul style="list-style-type: none"> • Elever på 5., 6. og 7.trinn organiseres i små faddergrupper som har ansvar for flere fadderbarn på henholdsvis 1., 2. og 3.trinn • Faddere kan være til hjelp i undervisningen, delta i lek i friminuttene, på ekskursjoner og uteskole • Møtefrekvens: <ul style="list-style-type: none"> ○ 1. og 5.trinn: 8-10 aktiviteter pr. år ○ 2. og 6.trinn: 4-8 aktiviteter pr. år ○ 3. og 7.trinn: 3-6 aktiviteter pr år ○ 4.trinn: Planlegger fadderrollen 	Kontaktlærer
(Leksehjelp, 3.- 4.trinn)	<ul style="list-style-type: none"> • Onsdag, etter skoletid arrangerer skolen leksehjelp for elever på 3.-4.trinn 	Ledelse (igangsettelse)
Fysisk aktivitet 5.- 6.trinn	<ul style="list-style-type: none"> • I forlengelsen av storefri har elevene fysisk aktivitet i skolegården og/eller nærområdet, 1 time pr. uke • Plan ligger i Classroom 	Lærere 5.- 6.trinn
Uteskole, 1.- 2.trinn	<ul style="list-style-type: none"> • Skoleaktiviteter i nærmiljøet: <ul style="list-style-type: none"> ○ 1.trinn: En dag i uken ○ 2.trinn: Minst en dag pr. måned 	Kontaktlærer/lærer
Skolehage, Egenes kolonihage	<ul style="list-style-type: none"> • Dyrking: 1- og 5.trinn • Høsting: 2. og 6.trinn • For lek og læring: Alle trinn og SFO 	Ansatte
Individuelle samtaler	<ul style="list-style-type: none"> • Miljøterapeutene tilbyr ved behov og gjennom hele skoleåret individuelle samtaler med elever 	Lærere og miljøterapeut

Bursdagsrutiner 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle i klassen inviteres dersom invitasjonene leveres ut på skolen • Dersom færre inviteres, leveres invitasjonen privat • Bursdagsrutiner tas opp på høstens foreldremøte. • Foresatte oppfordres til å bli enig om utlegg til bursdagsgave • Skolen låner ut lokaler til bursdagsfeiring 	Foresatte
DKS, 1.-7.trinn	<ul style="list-style-type: none"> • Den kulturelle skolesekken (DKS) er en nasjonal satsing som bidrar til at elevene får møte profesjonell kunst og kultur av alle slag på egen skole opptil flere ganger i året 	Avd. leder
Diskotek, 5.-7.trinn	<ul style="list-style-type: none"> • Foresatte i FAU arrangerer diskotek for elever på 5.-7.trinn, 4-6 fredagskvelder i året • Inntekt: 7.trinns overnattingstur om høsten 	FAU
Kamp & Kos	<ul style="list-style-type: none"> • Foresatte i FAU arrangerer følgende aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> ○ Teaterkveld, Rogaland teater. Høst ○ Skøytedag, Sørmarka arena. Vinter ○ Aktivitetsdag, skolegården. Vår 	FAU
Foreldrekafe - FAU	<ul style="list-style-type: none"> • I september og januar, arrangerer FAU kafe på Byhaugen • Inntekt: Trivselstiltak for elevene 	FAU
Trafikkvakt-ordning	<ul style="list-style-type: none"> • Fra høstferien til vinterferien arrangerer FAU en trafikkvaktordning der foresatte på 1.-4.trinn hver morgen står trafikkvakt på 8 ulike veioverganger rundt skolen 	FAU

Trivselsfremmende aktiviteter - Årshjul		
Emne	Tidspunkt	Ansvarlig
Skoleregler og Respektstandard - gjennomgang	August	Kontaktlærere på trinnet
Tema "Trivsel, inkludering og mangfold" i uke 34 og 35	August	Lærere på trinnet
Høsttur i nærmiljøet - uke 34 eller 35	August	Trinn
Trinnregler - Lages sammen med elevene	August	Kontaktlærerne på trinnet
Respektmål/SMART egenskap	hver måned	Ledelsen og ansatte

SMART - RESPEKT time (Min 2 g. pr. mnd)	hver måned	Kontaktlærere
Storsamling - Oppstartssamling	August	Ledelsen
Lage plan over smART arbeidet på trinnivå	Aug./sept	Lærere, 1.-7.trinn
Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø - Classroom/gjennomgang på et avdelingsmøte	September	Ledelsen
Foreldremøte: Må-tema: Info om retten til et trygt og godt skolemiljø og trinnets trivselstiltak	September	Lærere og foresatte
Solidaritetsuke/TV aksjonen - uke 42	Oktober	Skole, SFO, elevrådet og FAU
Trivselsundersøkelse, 1.-7.trinn	Oktober	Lærere
Sosiogram, 1.-7.trinn	Oktober	Lærere
Gjennomgang av trivselsundersøkelsen og sosiogram og evt iverksette tiltak	Oktober	Lærere
Utviklingssamtaler	November	Kontaktlærer/lærere
Elevundersøkelsen, 5.-7.trinn	November	Lærere og avd. leder
Skolemiljøutvalg - tema Retten til et trygt og godt miljø	Desember	Rektor
Juletrepynting, 5.trinn	Desember	Lærere på 5.trinn
Luciadagen	Desember	Lærere på 1.trinn
Juleverksted	Desember	Lærere
Julegudstjeneste	Desember	Avdeling
Alternativ samling	Desember	Avdeling
Jule- eller nyttårssamling. Valgfritt	Desember/januar	Kontaktlærere og trinnkontakter
Storsamling, siste skoledag	Desember	Timelærere
Juletregang	Desember	Ledelsen
Aktivitetsdag (ski/aking/skøyter)	Januar- mars	Lærere
Temakveld/ Foreldremøte (i oddetallsår)	Februar/mars	Lærere og foresatte Hjem - skolekomite
Storsamling: Show SFO	Februar	Avdeling/SFO
Matematikkens dag	Mars	Timelærere
Påskeverksted. Valgfritt	Mars/april	Lærerne
Påsketur til Dyrnes	Mars/april	Timelærere
Verdens bokdag	April	Timelærere
Trivselsundersøkelse, 1.-7.trinn	April	Lærere
Sosiogram, 1.-7.trinn	April	Lærere

Gjennomgang av trivselsundersøkelsen og sosiogram og evt iverksette tiltak	April	Lærere
Utviklingssamtaler	Mai	Kontaktlærere/lærere
Storsamling: Sangsamling	Mai	Timelærere
Skolemiljøutvalg	Mai	Rektor
Besøksdag 1.trinn	Mai	Ledelse
Lundsvågen, 5.trinn	varierer	Lærere
Avslutningstur/fest, 1.-6.trinn. Valgfritt	Juni	Trinnkontakter
Avslutningsfest, 7.trinn	Juni	Lærere, 7.trinn og avd. leder
Storsamling	Juni	Lærere på 7.trinn

Retten til et godt og trygt skolemiljø

Kap. 9A i Opplæringsloven

Alle elever har rett til å ha et **trygt og godt skolemiljø** som fremmer helse, trivsel og læring.

Det er elevens **egen opplevelse** av hvordan han/hun trives på skolen, som er avgjørende.

Skolen skal:

- Følge med på at elevene har det trygt og godt på skolen
- Gripe inn og stoppe det med en gang, hvis det er mulig
- Si ifra til rektor
- Undersøke det som har skjedd
- Lage en plan med tiltak

Hvis en elev opplever å bli mobbet eller krenket av en lærer eller andre som jobber på skolen, har skolen et ekstra ansvar for å følge opp saken.

Melde saken til Statsforvalteren:

- Hvis foresatte mener at skolen ikke har gjort nok for å stoppe krenkelser, kan saken meldes til Statsforvalteren
- Først må foresatte ha tatt opp saken med rektor på skolen.
- Det må ha gått minst en uke etter at saken ble meldt til rektor.
- Saken må gjelde skolemiljøet på den skolen eleven går på nå.
- Er det helt spesielle tilfeller, kan du uansett ta kontakt med fylkesmannen.

Statsforvalteren skal finne ut om skolen har gjort jobben sin, og bestemme hva skolen skal gjøre for at eleven får det trygt og godt på skolen.

Nulltoleranse mot krenkelser og mobbing

I tråd med Kap. 9A i Opplæringsloven, har Kampen skole nulltoleranse i forhold til krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

NULLMOBBING

.NO

Lover, regler, rutiner og planer som regulerer retten til et trygt og godt skolemiljø	
Ledelsen ved skolen er ansvarlig for at ansatte, elever og foresatte kjenner til lover, regler, rutiner og planer som bygger opp om elevens rett til et godt skolemiljø.	
Personalet	<ul style="list-style-type: none"> ● Skal kjenne til: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kap 9A i Opplæringsloven ○ Reglement for orden og oppførsel for Stavanger kommune ○ Regler og rutiner på Kampen skole og konsekvenser ved brudd ○ Respektstandard ○ Vaktordning ○ Plikten til å melde fra når de får kjennskap til krenkelser, vold og trakassering ○ Loggføring av krenkelser, vold og trakassering og mobbing ○ Plikten til å melde fra i SYNERGI ved vold, trakassering og mobbing ○ Handlingsplan mot mobbing ● Skal legge til rette for: <ul style="list-style-type: none"> ○ Trivselstiltak på klasse,- trinn- og skolenivå ● Skal melde raskt fra til kontaktlærer/ledelse dersom: <ul style="list-style-type: none"> ○ Elever blir krenket, utsatt for vold, diskriminering, trakassering og mobbing
Elever	<ul style="list-style-type: none"> ● Har rettigheter og plikter knyttet til: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kap. 9A i Opplæringsloven ○ Reglement for orden og oppførsel for Stavanger kommune ○ Regler og rutiner på Kampen skole og konsekvenser ved brudd ○ Respektstandard ○ Trinnregler ● Skal ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hva mobbing er? ○ Hva skolen gjør når noen mobber? ○ Bruk av ballbaner – bunge, trinnråd og elevråd. ○ Skolens vaktordning ● Skal ta kontakt med en voksen dersom: <ul style="list-style-type: none"> ○ Eleven selv blir utsatt for krenkelser, vold, trakassering, utestengelse eller diskriminering ○ Ser eller hører om andre elever som blir utsatt for krenkelser, vold, trakassering, utestengelse eller diskriminering
Foresatte	<ul style="list-style-type: none"> ● Skal ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kap. 9A i Opplæringsloven ○ Skolens håndtering av saker som dreier seg om krenkelser, vold, trakassering og diskriminering ○ Retten til å melde til Fylkesmannen dersom skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten

	<ul style="list-style-type: none">o Reglement for orden og oppførsel for Stavanger kommuneo Regler og rutiner ved Kampen skole og konsekvenser ved bruddo Respektstandardo Trinnreglero Forebyggende tiltak på trinn- og skolenivåo Handlingsplan mot krenkelser ● Skal raskt ta kontakt med skolen dersom:<ul style="list-style-type: none">o Eget eller andres barn blir utsatt for krenkelser, vold, trakassering og diskriminering ● Deltar i arbeidet mot trakassering, vold, diskriminering og mobbing ved å:<ul style="list-style-type: none">o Være gode voksne rollemodellero Snakke positivt om skoleno Omtale andre barn og voksne på en positiv måteo Følge skolens forslag til bursdagsfeiringo Delta på aktiviteter i regi av foresatte på trinnet
--	---

Skolens praksis ved brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø

Plikten til å melde fra om brudd på retten til et godt skolemiljø	
Ansatte	<ul style="list-style-type: none">• Kap. 9A i Opplæringsloven tydeliggjør ansattes plikt til å være årvåkne i forhold til elevens skolemiljø og ved brudd sette i verk tiltak og melde fra til skoleledelsen• Kontaktlærer/SFO ansatte tar raskt kontakt med foresatte dersom skolemiljøet til eleven ikke er tilfredsstillende
Foreldre	<ul style="list-style-type: none">• Foresatte oppfordres til å ta raskt kontakt med skolen dersom barnet deres eller andre barn ikke har et godt skolemiljø
Elever	<ul style="list-style-type: none">• Elever blir i Respektmålet "<i>Jeg skal ikke utestenge, plage, erte eller mobbe andre og sier i fra til en voksen dersom andre gjør det</i>" oppfordret til å si ifra til voksne dersom elever bli utestengt, ertet eller plaget

Hvordan melde fra om brudd på retten til et godt skolemiljø?
<ul style="list-style-type: none">• Ansatte, foresatte og elever kan når som helst melde fra til kontaktlærer/ledelse når det oppdages at et barn ikke har et godt skolemiljø• Henstillingen kan være:<ul style="list-style-type: none">○ Muntlig○ Skriftlig• Det stilles ingen formkrav til henstillingen

Tiltak/arenaer hvor krenkelser, trakassering, vold, diskriminering og mobbing kan avdekkes
Hjem - skolesamarbeidet <ul style="list-style-type: none">• Foresatte oppfordres til å ta raskt kontakt med skolen dersom barnet deres eller andre barn ikke har et godt skolemiljø• Skolen/SFO tar raskt kontakt med foresatte dersom skolemiljøet til eleven ikke er tilfredsstillende
Elevsamtaler <ul style="list-style-type: none">• I samtaler med elevene kan det komme fram forhold som kan tyde på at eleven eller andre elever ikke har et godt skolemiljø
Utviklingssamtaler <ul style="list-style-type: none">• Trivsel er tema i enhver utviklingssamtale. Her er det mulighet til både elever og foreldre til å fortelle om barnets skolemiljø

Trivselsundersøkelsen, 1.-7.trinn

- Kampen skole har en ikke-anonym trivselsundersøkelse to ganger i året.
- I trivselsundersøkelsen blir eleven spurt om de trives og om de har blitt utsatt for erting, plaging og/eller utestengelse
- Lærere er pliktig til å følge opp elever som svarer at de blir ertet, plaget og/eller utestengt
- Kontaktlærer informerer foresatte til elever som ikke har et godt skolemiljø

Sosiogram

- To ganger i året fyller elevene ut sosiogram. I sosiogrammet skal elevene skrive opp 3-5 navn på elever de pleier å være sammen med i friminuttene og hvem de ønsker å være med
- Sosiogrammet hjelper skolen å finne ut hvem som har mange/få/ingen positive forbindelser til andre elever
- Lærere er pliktig til å følge opp elever som har et dårlig skolemiljø
- Kontaktlærer informerer foresatte til elever som ikke har et godt skolemiljø

Elevundersøkelsen, 5.-7.trinn

- Elevundersøkelsen er en anonym undersøkelse hvor elevene blant annet bli spurt og trivsel og mobbing

Skolens plikt til å følge opp meldinger om brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø

- I henhold til Kap. 9A i Opplæringsloven er skolen pliktig til å ta alle henvendelser fra ansatte, elever og foresatte på alvor. Det påpekes spesielt at elevens subjektive opplevelse skal vektlegges
- Skolen plikter å:
 - Undersøke saken
 - Lage en aktivitetsplan
 - Sette i verk tiltak så raskt som mulig og senest innen 5 dager

Skolens rutiner ved brudd på retten til et godt skolemiljø

Eks. på brudd	Tiltak
En elev går alene i skolegården En elev krenker en annen elev	<ul style="list-style-type: none">• Ansatt undersøker hva som har skjedd.• Ansatt vurderer om det skal settes i verk tiltak umiddelbart.• Ut i fra alvorsgrad vurderer den ansatte om bruddet skal meldes skriftlig til kontaktlærer.• Skriftlig melding loggføres av kontaktlærer.

<p>En elev som flere ganger går alene i skolegården</p> <p>En elev som flere ganger krenker andre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kontaktlærer i samarbeid med timelærer loggfører episoder og/eller krenkelser i egen bok. ● Kontaktlærer/lærere på trinnet setter i verk tiltak. ● Kontaktlærer loggfører hva som er blitt gjort og hvilke tiltak som settes i verk. ● Kontaktlærer varsler foresatt. ● Kontaktlærer varsler rektor/avdelingsleder. ● Kontaktlærer melder saken i Si ifra.
<p>Skolen mottar melding fra en foresatt/en ansatt/en elev: En elev er utsatt for gjentatte krenkelser</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Rektor varsles. ● Aktivitetsplanen tas i bruk. Ansvar: Rektor/ avdelingsleder. ● Rektor/avdelingsleder informerer foresatte dersom meldingen kommer fra andre enn foresatte. ● Rektor/avdelingsleder setter i verk en undersøkelsessak. ● Rektor/avdelingsleder, evt i samarbeid med kontaktlærer, loggfører hva som gjøres/skjer i saken. ● Rektor/avdelingsleder i samarbeid med kontaktlærer/ foresatte/ elever, drøfter og setter opp tiltak for "offer" og "krenker/e". ● I aktivitetsplanen skal det fremkomme hvem som er ansvarlig for tiltakene og når tiltakene skal evalueres.
	<ul style="list-style-type: none"> ● Skolen skal sette i verk tiltak helt til krenkelsene har tatt slutt og eleven har fått et trygt og godt skolemiljø. ● Rektor/avdelingsleder melder saken i Si i fra ● Ved alvorlig og langvarige krenkelser melder rektor/avdelingsleder saken til skolesjefen.

Brudd på elevenes rett til et godt skolemiljø - Meldes i Si ifra

- Saker som dreier seg om vold, trakassering, diskriminering og mobbing skal meldes i Si ifra

Brudd på retten til et godt skolemiljø - Aktivitetsplan

- Når ledelsen mottar en melding fra en ansatt, en elev eller foresatt at en elev er utsatt for gjentatte krenkelser, skal skolen lage en aktivitetsplan som har til hensikt å få en oversikt over elevens skolemiljø og sette inn tiltak helt til eleven selv mener at skolemiljøet er trygt og godt.
- Aktivitetsplanen legges i elevens elevmappe
- Foresatte til krenker og offer informeres om tiltakene
- **Aktivitetsplan - mal. Se neste side.**

Aktivitetsplan - kap.9a, mal Stavanger kommune

Unntatt offentlighet etter offl §13, fvl § 13.

Logo/skolens navn

AKTIVITETSPLAN ETTER OPPLÆRINGSLOVEN §9A-4:

- Skolen har etter opplæringsloven §9A-4 en *aktivitetsplikt* ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Formålet med aktivitetsplikten er at skolene skal handle raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen.
- Etter aktivitetsplikten skal skolen lage en skriftlig *aktivitetsplan* når det skal gjøres tiltak i en sak som angår elevens skolemiljø (jf. opplæringsloven § 9A-4 sjette ledd første punktum).
- Aktivitetsplanen er skolens arbeidsdokument, men skal gjøre kjent for eleven saken gjelder og utarbeides i samråd med eleven som påvirkes. Dette dokument oppbevares og arkiveres i elevmappen unntatt offentlighet.
- Dokumentasjonsmengden må tilpasses den enkelte sak, men det skal gjennom aktivitetsplanen framkommer at skolen jobber forsvarlig, hensiktsmessig og etterprøvbart med saken. Skolen bør også føre egen logg i saker for å dokumentere oppfølging av opp aktivitetsplanen og følge utviklingen i saken.

Bakgrunn:

Hvem gjelder saken? <i>Navn og fødselsdato på elev, klasse/gruppe</i>	
Hvem har meldt saken? <i>Når og til hvem ble saken ble meldt første gang</i>	
Hva er problemet? <i>Beskrivelse av bakgrunnen for saken og problem som skal adresseres med denne aktivitetsplanen</i>	

Elevenes stemme

Kort beskrivelse av når og hvordan de involverte elevene har blitt hørt i denne saken. Dette kan også utdypes som en del av undersøkelsene i saken (se under)

Aktivitetsplikten:**Plikt til å følge med**

Kort beskrivelse av hva som er gjort for å oppfylle plikten til å følge med.

Plikt til å gripe inn

Kort beskrivelse av hva som er gjort for å oppfylle plikten til å gripe inn (gjelder spesielt akutte situasjoner).

Plikt til å varsle

Hvem og når er saken varslet rektor og ev. skoleeier (jfr. 9A-5).

Plikt til å undersøke

Hvilke undersøkelser er gjort, av hvem og når. Hva har av undersøkelsene i saken avdekket? I saker med omfattende undersøkelser, kan dokumentasjon framkomme som vedlegg, f.eks møtereferater, trivselsundersøkelser o.l.

Aktivitetsplan:**Plikt til å sette inn tiltak**

Ut fra bakgrunnen og undersøkelsene i saken, hvilke tiltak vil skolen sette inn for å sikre eleven et trygt og godt skolemiljø? Beskrivelsen av tiltakene skal være mest mulig konkrete, angi når tiltakene skal gjennomføres, angi hvem som har ansvar for at tiltakene gjennomføres og når tiltakene skal evalueres sammen med elev/foresatte.

Beskrivelse av tiltak/aktivitet	Ansvarlig for gjennomføring (person)	Tiltaket Igangsettes (dato)	Tiltaket evalueres

Øvrige kommentarer

Her kan skolen hvis behov skrive utfyllende vurderinger, f eks rundt/ begrunnelser for hvilke tiltak som er valgt/ikke valgt.

Foresatte/eleven er orientert om aktivitetsplanen: _____

Denne aktivitetsplanen er utarbeidet av:	
Sted og dato:	
Rektors underskrift:	

Informasjon om Statsforvalteren som håndhevingsorgan (§9A-6)

Hvis eleven eller foreldrene vil kontakte noen som kan vurdere om skolen har behandlet en sak som omhandler skolemiljø riktig eller burde gjøre mer, kan de melde fra til fylkesmannen.

For at fylkesmannen skal vurdere saken, gjelder følgende:

- saken må være tatt opp med rektor på skolen
- det må ha gått minst en uke siden saken ble tatt opp med rektor
- saken må gjelde skolemiljøet på den skolen eleven går på nå

Mobbing

Hva er mobbing?

Definisjon

- Med mobbing eller plaging forstår vi psykisk og /eller fysisk vold mot et offer, utført av enkeltpersoner eller grupper.
- Mobbing forutsetter et ujevnt styrkeforhold mellom offer og plager.
- Vanligvis brukes betegnelsen mobbing når episoden gjentas over tid.
- Hendelser som rammer elever en enkelt gang kan imidlertid og ha karakter av mobbing

(Læringsmiljøsentret, UiS)

Åpen og skjult mobbing?

- **Åpen mobbing:**
 - Krenkelser som blir begått åpent, ved at man kan registrere det med sansene, f.eks. slag, spark
- **Skjult mobbing:**
 - Fordekt og indirekte mobbing, f.eks baksnakking, ryktespredning, utestengning
- Skjult mobbing kan foregå over svært lang tid og for mange kan plagingen medføre psykiske og sosiale vansker gjennom livet.
- Forskning viser at det er mye større sjanse for at voksne griper inn og stopper det som skjer når mobbing har en fysisk eller direkte verbal karakter enn når plagingen foregår på mer indirekte måter.

Tove Flack, Læringsmiljøsentret, UiS

Digital mobbing

- Erting og mobbing via mobil eller internett
- Bilder, video og tekst forsvinner ikke og spres raskt
- Nettmobbing kan være ekstra ødeleggende, fordi mobberen ofte ikke gjør seg til kjenne

Medietilsynet

Voksne som utsetter barn for mobbing - tegn/signaler

- Trakassering og uthenging
- Bruk av sarkasme
- Negative tilbakemeldinger over tid

Mobbing - Faresignaler/ kjennetegn hos barn som blir utsatt mobbing

Dan Olweus	Erling Roland	Andre kjennetegn
<ul style="list-style-type: none"> • Vondt i magen/ hodepine • Vil bare være inne og vegrer seg for å gå ut • Kommer hjem med ødelagte klær eller bøker • Skoleprestasjonene blir dårligere • Går omveier for å unngå bestemte personer 	<ul style="list-style-type: none"> • Humørsvingninger/ tyr ofte til tårer • Ensomhet • Dårlig konsentrasjon • Få venner/ søker yngre venner • Engstelig 	<ul style="list-style-type: none"> • Økende fravær på skolen/ kr. øvingstimene • Ofte deprimert • Isolert • Kontaktsøkende mot voksne • Endring i adferd

Mobbing - Kjennetegn og årsaker

Mobbeofrene

- Mobbeofre er barn eller unge som ofte viser mer frykt enn andre i pressede sosiale situasjoner, og tyr oftere til tårene når ting går dem imot. Selvbildet er ofte svekket og mobbeofrene er også noe under gjennomsnittlig skoleflinke, sammenlignet med andre barn.
- Gutter som plages er under gjennomsnittet fysisk sterke, mens dette ikke ser ut til å spille noen rolle hos jentene.
- Mobbeofrene er gjennomsnittlig mindre populære blant de andre elevene, og er ofte ensomme i friminuttene eller på fritiden. Fra forskning kan man ikke gi noe klart svar på om mobbing kan være selvforskyldt, men man anser likevel er dette også en viktig faktor å ta med seg i helhetsvurderingen.

Plagerne

- Plagerne skiller seg ikke stort fra gjennomsnittseleven, både gjennom utseende og presentasjoner. Guttene er gjennomsnittlig sterkere fysisk, noe som ikke ser ut til å spille stor rolle hos jentene. Det kan virke som om plageren opplever større avstand enn normalt mellom den de er og den de ønsker å være- på visse områder.
- En kjent teori er at plageren er mer aggressiv enn gjennomsnittseleven, og har en stabil tendens til å vise aggressiv atferd for eksempel i form av plaging.
- Plageren er gjennomsnittlig like populær blant de andre elevene, og kan være med å opprettholde at plagingen blir stabil.

Familieforhold

- Stort sett skiller ikke mobbeofrenes og plagernes familieforhold seg stort. Likevel skiller plagernes familie seg ved at plageren opplever mer ufred og mindre stabilitet mellom de foresatte, mindre varme og positiv støtte fra de voksne, og mer flytende og inkonsekvente grenser for hva som er rett og galt. Plaging kan altså være et

agresjonstrekk og en innlært sosial kode.

Klassen

- Omfanget av mobbing varierer veldig fra klasse til klasse, og fra skole til skole.
- Klasser med mye atferdsproblemer og mobbing kjennetegnes ved generell utrygghet mellom mange av elevene, negativ klikkdannelse og isolerte elever. Dette er ofte et resultat av uklare rutiner, mye uro og svak konsentrasjon om skolearbeidet. Dette bygger ofte på misforståelser om hva de andre mener - såkalt negative normer. Dette klimaet er en særlig stimulans for at plaging der forholdene ligger til rette for det. Svak ledelse fra lærernes side bidrar til slikt negativt klassemiljø.

Skolen

- Det er stor sikkerhet at det finnes en sammenheng mellom andre atferdsvansker og mobbing. Man antar at dårlig samarbeid i kollegiet og svak skoleledelse bidrar negativt når det gjelder omfanget av mobbing på skolen. Samarbeidsproblemer bidrar vanligvis ikke til faglig utvikling i kollegiet. Slike problemer gir heller ikke den enkelte lærer nødvendig ryggdekning i klasserommet. Lærerstaben får problemer med å opptre konsekvent og samstemt ovenfor elevene.

Læringsmiljøsentret/barneombudet

VEDLEGG

Manual for samtaler og arbeid i sak som dreier seg om mobbing

1.1 Samtaler med "offer"

Navn på barnet:

dato:

Samtaler med offer	Utført	Kommentar
Start samtalen ved å si at du vet at eleven blir mobbet.		
Gi eleven støtte		
La eleven fortelle uten å presse		
Fortell i grove trekk hva som skal gjøres og at rektor er informert.		Hva
Si at du skal informere videre		Hvem
Avtal nytt møte		Når
Kontakt de foresatte til eleven		

1.2 Samtale med krenker/krenkere

Navn på barnet:

dato:

Samtale med mobberne	Utført	Kommentar
Individuell samtale		
Hent eleven ut av klassen		Ikke snakk med eleven om saken før du er på plass der samtalen skal være.
Klargjør at du vet om mobbingen		
Si klart og bestemt at du og skolen ikke aksepterer mobbingen og at rektor er informert		
Spør om eleven vil si noe (lytt og ikke gå inn i diskusjon)		
Gjenta at mobbingen skal ta slutt umiddelbart		
Du kan invitere mobberen til samarbeid, eksempelvis ved å spørre om han/hun har sett at andre plager mobbeofferet		
Dersom ja; spør hva eleven kan bidra med		
Avslutt og gå til klassen med eleven til klassen		
Hent ut neste elev		

1.3 Gruppesamtale (krenkere)

Gruppesamtale	Utført	Kommentar
La siste elev vente og hent de andre		
Si hva du og hver enkelt har snakket om og hva som var konklusjonen		Hva
Gi en anerkjennelse om mulig		
Gjenta at mobbingen tar slutt straks og at du vil følge med.		
Si at rektor vil bli holdt informert		
Si at de foresatte blir kontaktet(dette siste gjøres vanligvis)		
Eventuell forespeiling av problemer som kan oppstå		Hva
Avtal nytt møte om ca 3 dager		
1-2 slike møter i tillegg er vanligvis nok		

1.4 Samtale med foresatte til offer

Foresatte til offer	Utført	Kommentar
Forklar grunnen til møtet		Hva
Spør hvordan de oppfatter situasjonen (du får da vite hvor mye de vet)		
Gi støtte, ikke gå i forsvar.		
Marker at skolen har regien og si generelt hva som er gjort og skal gjøres.		
Si at rektor er informert.		

1.5 Samtale med foresatte til krenker/krenkere

Prinsipper for samtaler med krenkers foreldre:

- Informer kort om elevsamtalene
- Vær ivaretagende, men tydelig på at mobbingen ikke blir akseptert.
- Be foreldrene snakke alvorlig med sine barn og følge dem opp.
- Avtal kontakten videre.

Foresatte til plagerne	Utført	Kommentar
Modell 1		
<ul style="list-style-type: none">• Ring hjem og forklar kort saken		Når
<ul style="list-style-type: none">• Spør om de vil møte foreldrene til de andre krenkerne, uten å si hvem dette er		J/N
<ul style="list-style-type: none">• Ved OK, avtal felles møte etter telefonrunden		Når
<ul style="list-style-type: none">• Ellers individuelle samtaler		
Modell 2		
<ul style="list-style-type: none">• Kall inn de foresatte til hver plager for seg.		
<ul style="list-style-type: none">• Evt. fellesmøte etterpå. Se modell 1.		
Modell 3		
<ul style="list-style-type: none">• Løs saken med plageren uten å trekke inn foreldrene		

Vanskelige vurderinger.

- Samtale i klassen i etterkant?
- Klasseforeldremøte?

1.6 Sanksjoner dersom samtalemodellen ikke lykkes

Sanksjoner dersom samtalemodellen ikke skulle lykkes.	Utført	Kommentar
Sett inn legale sanksjoner mot enkelt krenkerne		Hvem?
<ul style="list-style-type: none">• Tenk en sanksjonstrapp		Hva?
<ul style="list-style-type: none">• Gi en klar advarsel		
<ul style="list-style-type: none">• Ved fortsatt plaging, sett inn sanksjon 1.		Hva?
<ul style="list-style-type: none">• Ved fortsatt plaging gi en klar advarsel		
<ul style="list-style-type: none">• Ved fortsatt plaging, sanksjon 2, osv.		hva?
Som siste utvei kan krenker flyttes til en annen skole. NB! Må godkjennes av Oppvekst.		

1.7 Støtte til offer

Støtte til offeret	Utført	Kommentar
Støtte til positiv utvikling ved:		
<ul style="list-style-type: none">• Å etablere et trygt miljø		Hva?
<ul style="list-style-type: none">• Støtte utvikling av positivt selvbilde		Hva?
<ul style="list-style-type: none">• Sosial kompetanseutvikling		Hva?
<ul style="list-style-type: none">• Støtte til å bygge opp et nettverk		Hva?

1.8 Støtte til krenker

Støtte til mobberen	Utført	Kommentar
Tillitsforhold/aksept		
Tiltak i forhold til mobberens situasjon dersom denne er vanskelig		
Oppfølging over tid med samtaler og vurderinger		
Ros /sanksjoner		
Sosial kompetanseutvikling		
Foreldrekontakt		
Tiltak på ulike arenaer		